

ŠAJĀ NUMURĀ:

- Žurnāla "Latvijas Lopkopis" augusta numurā 2
- Ēdināšanas uzņēmumiem izbraukuma tirdzniecība jāreģistrē VID 3
- Aizvadīts "Novada Garšas" pasākums Vidzemē 4
- LLC piedāvā apgūt piena pārraudzību tūlītībā 5
- Kristīnes un Armanda loloto ziedu valdzinājums Ludzas novada "Bītiņēs" 6
- Citādā dārzenkopība Zviedrijā 8
- Aicinājums, kas jāņem pretī un ar to jādzīvo 10
- Piedāvā mācības AAL lietotājiem tūlītībā 11
- Pirms dodies uz mežu, atceries par drošību! 12
- Vilki apdraud Eiropas reģionus 13
- Nelabvēlīgie laikapstākļi ražas prognozes nemaina 13
- Situācija mežos ES nav viennozīmīga 13
- Svarīgākie datumi, kurus lauku uzņēmējs nedrīkst aizmirst 2023. gada oktobrī 14
- Dzīvnieki ir kā ģimenes locekļi 15

Foto: Karīna Korolovska

AKTUALITĀTES

Uzņēmuma "Ludzas Rozes" klientu un saimnieces Kristīnes Ģēģeres favorite – roze 'Jubile Du Prince Monaco'. Par dārzniecību – 6./7. lpp.

ATBALSTA PASĀKUMI LAUKSAIMNIECISKAJIEM RAŽOTĀJIEM

Nemot vērā 2023. gada 7. augusta negaisa sekas, kas radīja būtiskus postījumus lauksaimnieciskai ražošanai un pārstrādei, kā arī nepieciešamību iespējami īsākā laikā novērst radītos bojājumus ražošanas ēkās vai būvēs, Zemkopības ministrijā **nolemts steidzami izsludināt projektu iesniegšanu divos pasākumos.**

Tie ir: pasākuma "Ieguldījumi materiālajos aktīvos" apakšpasākums "Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās un "Atbalsts ieguldījumiem pārstrādē" lauksaimniecības ražošanas vai lauksaimniecības pārstrādes uzņēmumu ražošanas ēku un būvju atjaunošanai. Projektu iesniegumus pretendenti var sniegt līdz 2023. gada 1. decembrim un

pēc projektu iesniegšanas Lauku atbalsta dienests (LAD) veiks tūlītēju projektu izvērtēšanu un atbalsta piešķiršanu. Projektu ietvaros ir attiecināmi izdevumi par lauksaimniecības ražošanas vai lauksaimniecības produktu pārstrādes uzņēmumu ēku vai būvju atjaunošanu, vai tam nepieciešamo būvmateriālu iegādi. Lai saņemtu atbalstu, pretendents ir jāiesniedz pamatojoša informācija, kas pierāda meteoapstākļu postījumus 2023. gada 7. augustā. Tā kā šis investīciju atbalsts ir par vētras radītajiem postījumiem, tad projekta ietvaros netiks prasīts nodrošināt ieguldījumu saimnieciskās darbības rādītājos un mērķos. Uz šo finansējumu var pretendēt tādi atbalsta pretendenti, kas reģistrējušies kā saimnieciskās darbības veicēji un kam ir

bijuši ieņēmumi no lauksaimnieciskās darbības vai lauksaimniecības produktu pārstrādes. Pasākumam tiek paredzētais finansējums ir trīs miljoni eiro, bet, ja rezervētais finansējums pārsniedz 80% no pieejamā finansējuma, pieteikumiem piemēros proporcionālu samazinājumu.

Papildus atbalstot lauksaimniekus, Eiropas Komisijas ārkārtas finansējums ES lauksaimniekiem tika piešķirts ar 2023. gada 14. jūlija regulējumu par ES ārkārtas atbalstu lauksaimniecības nozarēm ekonomisko un klimatisko apstākļu dēļ. Latvijai piešķirtais ES ārkārtas atbalsts ir 6,8 miljoni eiro ar iespēju piešķirt papildu valsts atbalstu, kas nepārsniedz 200% no piešķirtās summas. ZM ir sagatavojusi infor-

► 2. lpp.

AKTUALITĀTES

ŽURNĀLA "LATVIJAS LOPKOPIS" AUGUSTA NUMURĀ

Cenu kāpums mazumtirdzniecības veikalos, kas aizsācies jau pērn, ilgāku laiku raisa sašutumu sabiedrībā.

Cik tas ir pamatots, vai patiešām mazumtirgotāji šo brīdi izmanto, lai pildītu savas kabatas? Atbildi žurnāla augusta izdevumā sniedz Agroresursu un ekonomikas institūta (AREI) Lauksaimniecības tirgus veicināšanas daļas vadītāja un vadošā pētniece Ingūna Gulbe, kura Latvijas un pasaules pārtikas tirgus cenu tendences pēta jau vairāk nekā 20 gadus.

Žurnālā sniedzam arī nelielu ieskatu šovasar notikušajā Jauno piensaimnieku vasaras skolā, kur pulciņš bērnu un jauniešu apguva jaunākās piensaimniecības pamata prasmes teļu vecumgrupā.

LLKC konsultants-eksperts veterinārmedicinā Dainis Arbidāns žurnāla augusta izdevumā raksta par vairākām nozīmīgām tēmām. Eksperts atzīst, ka Latvijas liellopu audzētājiem draud rupjās lopbarības krīze un sniedz padomus izejai no tās. Piensaimniekiem noderīgs būs Daiņa Arbidāna raksts par ketozes izplatību veicinošiem faktoriem slaucamo govju ganāmpulkā.

LLKC lopkopības konsultante Laila Plīta piedāvā rakstu par subklīniskās hipokalcēmijas kontroli, uzsverot, ka ar vienu pēcdzemdību paraugu

nepietiks. Savukārt Lopkopības kompetenču centra vadītāja Anita Siliņa iedziļinājusies slaucamo govju ēdināšanas niansēs laktācijas laikā.

Saimnieku pieredzes rubrikā iepazīstinām ar Madonas novada Kalsnavas pagasta z/s "Gulbišķas" saimi. Saimniece Iveta Tīdmane ir arī bioloģiskās lauksaimniecības inspektore, kurai ir viedoklis par nozares attīstības perspektīvām. Savukārt saimes jaunā paaudze Laila un Artūrs Siliņi uzskata – neskatoties uz grūtībām, lauksaimniecība ir vislabākais darbs.

Latvijas Cūku audzētāju asociācijas izpilddirektore Dzintra Lejniece piedāvā apskatu nozares aktualitātēm, prognozējot cūkgaļas cenas kritumu, vienlaikus arī ražošanas izmaksu nelielu samazināšanos.

Aitkopjiem piedāvājam ieskatu šovasar notikušajā Profesionāļu dienā aitkopjiem. Publicējam arī Dr. med. Ilvas Trapiņas un profesores, Dr. agr. Dainas Kairišas materiālu par pētījumu, kurā izvērtēti Latvijas tumšgalves teļu pēcnācēju barošanas rezultāti.

Putnkopjiem piedāvājam ielūkoties nelielajā Olgas Vītoliņas saimniecībā "Ratnieki", kur pamazām un ar lielu cieņu pret visu dzīvo radību tiek attīstīta vistkopība olu ieguvei.

Savukārt Latvijas Apvienotās

putnkopības asociācijas izpilddirektore Anna Ērliha iepazīstina ar fazānkiem – sākot no to dzīvesveida līdz pat audzēšanas niansēm.

Kā ierasts, žurnālā nozares ziņas no Latvijas un ārzemēm, grāmatveidības jaunumi, labas veselības uzturēšanas padomi, saimnieku aptauja, recepte un anekdotes.

Atgādinām, ka žurnālu "Latvijas Lopkopis" iespējams abonēt VAS "Latvijas Pasts" pasta nodaļās visā Latvijā, abonēšanas indekss – 2044, pasūtīšanu iespējams veikt arī elektroniski "Latvijas Pasts" mājaslapas elektroniskās abonēšanas sadaļā: https://abone.lv/lv/latvijas_preses_izdevumi/zurnali/2044/2023_gads/

Žurnālu var iegādāties arī Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrā Ozolniekos.

Iveta Tomsone, LLKC Apgāda vadītāja

matīvo ziņojumu, kurā aicinās valdību piešķirt valsts līdzfinansējumu 200% apmērā – informatīvo ziņojumu plānots tuvākajā laikā iesniegt izskatīšanai Ministru kabinetā. Atbalsta piešķiršanas nosacījumi dalībvalstīm jānosaka pašām, pamatojoties uz objektīviem kritērijiem un ņemot vērā lauksaimniekiem radušos ekonomiskos zaudējumus. Atbalsts jāpiešķir tā, lai netiktu radīti tirgus vai konkurences kropļojumi. Lai novērstu pārkompensācijas risku, atbalsta piešķiršanā dalībvalstīm jāņem vērā citi valsts vai ES atbalsti, kas piešķirti šo ekonomisko zaudējumu novēršanai. Ārkārtas atbalsts ir jāizmaksā līdz 2024. gada 31. janvārim.

Informatīvajā ziņojumā "Par kritisko situāciju lauksaimniecības nozarēs, kas ietekmē lauksaimniecības produktu ražotāju ekonomisko dzīvotspēju un iespējamajiem risinājumiem negatīvās ietek-

mes mazināšanai" valdība tiks informēta par kritisko situāciju, kāda izveidojusies lauksaimniecības nozarē saistībā ar vairāku nelabvēlīgu apstākļu kopumu – ražošanai svarīgo resursu un izejvielu augstās cenas vienlaikus ar produktu (piena, liellopu gaļas un graudaugu) iepirkuma cenu samazināšanos, 2023. gada pavasara sausuma un salnu, kā arī krusas ietekmē prognozēto ražas samazinājumu, kas apdraud lauksaimniecības produktu ražošanas nozares uzņēmumu ekonomisko dzīvotspēju un tālāku pastāvēšanu.

ZM uzsver, ka lauksaimniekiem ir būtiski apdrošināt sējumus, kam jau kopš 2014. gada ir pieejams atbalsts. Apdrošināšanas polišu iegādes daļējai segšanai 2023. gadā ir pieejams finansējums 8,7 miljonu eiro apmērā. Atbalsta saņemšanai par apdrošināšanas polisēm šogad saņemti 2266 iesniegumi (1150 iesnie-

gumi par sējumu un stādījumu apdrošināšanas polisēm un 1116 iesniegumi par dzīvnieku apdrošināšanas polisēm), kopumā apdrošinot 345,5 tūkstošus ha, 217,4 tūkstošus lauksaimniecības dzīvnieku un 3 miljonus putnu. Pēc provizorisks datiem, apdrošināšanas ņēmēju skaits ir saglabājies iepriekšējo trīs gadu līmenī. Pagaidām pieprasītais finansējums pārsniedz plānoto finansējumu par 25%. Tas nozīmē, ka šajā pasākumā LAD, izmaksājot atbalstu pretendentiem, būs jāpiemēro finansējumam proporcionālais samazinājums. Lauksaimniekiem ir iespēja apdrošināt sējumus, stādījumus un lauksaimniecības dzīvniekus pret nelabvēlīgiem laikapstākļiem, infekcijas slimībām un uguns risku. Apdrošināšanas polises iegādei ir paredzēts atbalsts, daļēji sedzot apdrošināšanas prēmiju.

Pēc ZM informācijas

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKCLV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

GRĀMATVEDĪBA UN NODOKĻI

ĒDINĀŠANAS UZŅĒMUMIEM IZBRAUKUMA TIRDZNIECĪBA JĀREĢISTRĒ VID

Ja uzņēmums ēdināšanas pakalpojumus sniedz izbraukumā ārpus savas pamatdarbības vietas, piemēram, brīvdabas koncertos, pilsētas svētkos vai sporta pasākumos, tad šī izbraukuma tirdzniecība pirms tam jāreģistrē VID kā struktūrvienība – skaidro portāla www.lv.portals.lv žurnālisti.

Vēl turpinoties koncertu, svētku, tirdziņu, dažādu sporta un kultūras pasākumu sezonai līdz pat Ziemassvētkiem, Valsts ieņēmumu dienests (VID) atgādina – restorāniem, kafejnīcām un citiem ēdināšanas uzņēmumiem izbraukuma tirdzniecība ir jāreģistrē VID, obligāti jāizsniedz pircējiem kases čeks, bet alkohola tirgošanai ir nepieciešama speciāla atļauja (licence).

Kā reģistrēt izbraukuma tirdzniecību

Ja uzņēmums ēdināšanas pakalpojumus sniedz izbraukumā ārpus savas pamatdarbības vietas, piemēram, brīvdabas koncertos, pilsētas svētkos vai sporta pasākumos, tad šī izbraukuma tirdzniecība pirms tam jāreģistrē VID kā struktūrvienība.

Tas ir ērti un ātri izdarāms tiešsaistē – VID Elektroniskās deklarēšanas sistēmā, sadaļā “Reģistri”, izvēloties struktūrvienības veidu “Izbraukuma pakalpojums”. Plašāka informācija pieejama VID tīmekļa vietnes www.vid.gov.lv sadaļā “Nodokļi / Noderīgi / Nodokļu maksātāji / Struktūrvienības reģistrācija”.

Kā strādāt ar kases aparātu izbraukumā

Ēdināšanas uzņēmumiem izbraukuma tirdzniecībā obligāti ir jāizmanto kases aparāts un jāizdrukā un jāizsniedz klientam kases čeks.

Īslaicīgi, līdz piecām darba dienām, izbraukumā drīkst izmantot to pašu kases aparātu, kas jau ir uzstādīts un reģistrēts pamata darba vietā. Tādā gadījumā pirms aparāta lietošanas uzsākšanas izbraukumā ēdinātajam VID EDS (sadaļā “Sarakste ar VID”) ir jāiesniedz informācija par tirdzniecības vietu, periodu un *Grand Total* vērtību vai summārās atmiņas kopsummu. Tāpat pirms kases aparāta lietošanas atsākšanas pastāvīgajā darbības vietā (struktūrvienībā) VID Elektroniskās deklarēšanas sistēmas sadaļā “Sarakste ar VID” ir jāiesniedz *Grand Total* vērtību vai summārās atmiņas kopsumma.

Savukārt, ja izbraukuma tirdzniecībā tiek izmantots cits kases aparāts, tad tas pirms tam jāreģistrē VID EDS, norādot, ka kases aparāts tiks lietots ārpus pastāvīgās darbības vietas (struktūrvienības). To var izdarīt, vērsoties pie reģistrēta apkalpojošā dienesta, ar kuru noslēgts līgums par kases aparāta apkalpošanu. Plašāka informācija pieejama VID tīmekļa vietnes www.vid.gov.lv sadaļā “Uzņēmējiem/ Kases aparāti un kases sistēmas / Veicamās darbības ar elektroniskajām iekārtām un ierīcēm EDS”.

Kādas licences vajadzīgas, un kā tās saņemt

Ar alkoholisko dzērienu izbraukuma tirdzniecību sabiedrisko pasākumu norises vietās drīkst nodarboties tikai tie ēdināšanas uzņēmumi, kuri ir saņēmuši licenci mazumtirdzniecībai ar alkoholiskajiem dzērieniem vai alu kādā no savām pastāvīgajām darbības vietām.

Īpašs uzņēmums paredzēts mazajām alkoholisko dzērienu darītavām. Ja savu restorānu vai kafejnīcu ir izveidojusi un izbraukuma ēdināšanas pakalpojumus sniedz mazā alkoholisko dzērienu darītava, tad tai pašu gatavotā alkohola tirdzniecībai savā restorānā vai kafejnīcā nav nepieciešama atsevišķa licence alkohola mazumtirdzniecībai un pietiek ar licenci apstiprinātā akcīzes preču noliktavas turētāja darbībai mazajām alkoholisko dzērienu darītavām.

Būtiski, ka alkoholisko dzērienu un alus tirdzniecība sabiedriskās vietās jāsaņāgo arī ar vietējo pašvaldību, kurā plānota izbraukuma tirdzniecība.

Atbildība par pārkāpumiem

VID aicina visus ēdināšanas uzņēmumus ievērot minētās prasības un sekmēt godīgu konkurenci un uzņēmējdarbības vidi sev un citiem tās dalībniekiem.

Ja ir jautājumi, tad aicinām zvanīt uz VID konsultatīvo tālruni 67120000 vai uzdot savu jautājumu rakstiski VID EDS sadaļā “Sarakste ar VID”.

Ja Valsts ieņēmumu dienests, pasākuma laikā veicot tirdzniecības vietu pārbaudes, tomēr konstatēs, ka minētās prasības netiek ievērotas, tad var tikt piemērots administratīvais sods atkarībā no konkrētā pārkāpuma veida. Savukārt par pārkāpumiem alkoholisko dzērienu tirdzniecības jomā papildus administratīvajai atbildībai – soda naudai – var tikt anulēta alkoholisko dzērienu tirdzniecības licence.

Informācija no portāla www.lvportals.lv

NOVADA
GARŠA
LATVIJA

Costa, Illegio Avvato

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

Pieredzējušī pavāre Aisma Legzdiņa pēc “OnPlate” uztura speciālistu sagatavotas receptes gatavo griķu makaronus ar vistas gaļas bumbiņām un dārzeņu salātiem

Patiesu interesi raisīja arī Zemessardzes 22. kaujas nodrošinājuma bataljona stāsti par zemessarga ikdienu

4. lpp.

ar astoņu ēdienu komplektiem 1.-4. klašu skolēniem. Receptes pieejamas kā skolu ēdinātājiem un pavāriem, tā ikvienam interesentam www.novadagarsa.lv sadaļā *Aktualitātes*.

Ķoņu dzimnavās ikvienam bija iespēja nogaršot vairākus no šiem ēdieniem. Tā uzņēmums “Ēdiendaris” piedāvāja baudīt truša-pupiņu zupu un kopā ar bērniem pagatavoja arī dārzeņu picu. Savukārt topošā pavāre Samanta Anna Lipska no Valmieras tehnikuma iedrošināja jauniešus gatavot veselīgas tortiljas ar siltajiem dārzeņiem un tītara gaļu. Tikmēr pieredzējušī pavāre Ais-

ma Legzdiņa, kura ilgus gadus bijusi pavāre kā pirmsskolas, tā tehnikuma audzēkņu ēdināšanā, veikli sagatavoja griķu makaronus ar vistas gaļas bumbiņām un dārzeņu salātiem. Ikkatrs no šiem ēdieniem izpelnījās apmeklētāju atzinību un tika notiesāts vienā mirklī.

Elīna Ozola, “Novada Garšas” projekta vadītāja: “Vietēju produktu izvēle un līdz ar to arī – veselīgu maltīšu gatavošana mācību iestādēs ir viena no mūsu prioritātēm. Sadarbība ar “OnPlate” uztura speciālistiem apliecināja, ka arī cilvēki par šo interesejas aizvien vairāk. Tādēļ arī mūsu noslēguma pasākumā 30. septembrī

Āgenskalna tirgū ikviens varēs iepazīt kā šīs receptes, tā saņemt uztura speciālistu padomus.”

Arī Vidzemes pasākumā apmeklētāji balsoja par sev tikamāko ražotāju. Uzvarētāju trijnieks, kas dosies uz noslēguma pasākumu Rīgā, ir šāds:

1. vieta – Sandra Vilne (Sandriņas ievārtījumi);

2. vieta – Reinis Kļavis (Albertīnes saldējums);

3. vieta – Simona Zandere (Ēdam Zaļi) un **Gita Dravniece** (Mazdandaru saldskābmaize).

Ilze Rūtenberga-Bērziņa,

LLKC sabiedrisko attiecību speciāliste

LOPKOPĪBA

LLKC PIEDĀVĀ APGŪT PIENA PĀRRAUDZĪBU TĀLMĀCĪBĀ

Turpmāk LLKC piedāvās apgūt piena pārraudzības snieguma pārbaudes kursus ikvienam interesentam ērtā laikā un vietā. LLKC Tālākizglītības nodaļas konsultanti un speciālisti apkopojusi 16 stundu ilgās kvalifikācijas apmācības parocīgā tālmācības programmā.

LLKC Lopkopības nodaļas vadītāja Silvija Dreijere: “Kursi paredzēti pārraugiem: gan tiem, kuri veic pārraudzību savos ganāmpulkos, gan tiem, kuri sniedz pakalpojumu. Mācībām īpaši iesaku pieteikties esošos pārraugus, kuriem ir nepieciešams savākt kvalifikācijas celšanas stundas, lai varētu pagarināt pārraudzības sertifikātu. Dažreiz gadās situācijas, kad uz klātienes kursiem vai semināriem nav pieteikušies pietiekami daudz interesentu, bet stundas speciālistiem ir jāsavāc. Tādēļ, lai pagarinātu sertifikātu, tālmācība varētu būt labs variants, ko var izmantot bez satraukuma.”

Patlaban Latvijā Pārraudzību reglamentē Ministru kabineta 2016. gada 5. janvāra noteikumi Nr. 13 “Slaucamo govju un slaucamo kazu pārraudzības kārtība”, kas paredz nodrošināt kvantitatīvus un kvalitatīvus datus par lauksaimniecības dzīvnieku produktivitāti un eksterjeru, kā arī šo datu reģistrēšanu. Līdz šim visai sarežģītās jomas pārstāvjiem bija jāmēro tuvāki un tālāki ceļi kvalifikācijas atjaunošanai un celšanai, kas mācības padarīja visai neērtas un apgrūtināšas.

Tāču jāatceras, ka piena pārraudzība sniedz ganāmpulka īpašniekam informāciju par govju produktivitāti: gan par izslauktā piena daudzumu, gan piena kvalitāti. Tāpat tiek novērtēts govs eksterjers un citas pazīmes. Pārraudzības informācija ir nozīmīga gan barības devu plānošanai, gan dzīvnieku izlases veikšanai ganāmpulkā un sēklošanas plānu sastādīšanai. Līdz ar to tā ļauj ganāmpulka īpašniekam

uzlabot saimniecības efektivitāti un straujāk uzlabot mājlopu kvalitāti.

Tādēļ LLKC Tālākizglītības nodaļa, motivējot speciālistus iepazīt jaunākās aktualitātes, turpmāk sarežģīto mācību kursu pasniegs attālināti. Programma ir paredzēta piena pārraugiem, kuriem nepieciešama kvalifikācijas celšana 5 gadu laikā. Pēc programmas apguves informācija tiek ievadīta Lauksaimniecības datu centra reģistrā un tiek izsniegts apliecinājums par mācību programmas apguvi. Tālmācības programma piedāvā dažādus mācību materiālus, tostarp video lekcijas.

Lai apgūtu šo programmu, ir nepieciešams reģistrēties. Apmeklējot tīmekļa vietnes www.llkc.lv sadaļu “Tālmācība”, jāizvēlas atbilstošā programma. Sadaļā pieejamas arī citas mācības, piemēram, “Gaļas šķirņu liellopu snieguma pārbaude” (B metode) – 32 h un kvalifikācijas programma gaļas liellopu snieguma pārbaudei – 16 h.

LLKC Sabiedrisko attiecību nodaļa

UZŅĒMĒJDARBĪBA

Rīti kļūst dzestrāki, skaļš putnu čalas nomaina klusi miglas vāli – ir iestājies septembris. Taču katram gadalaikam un katram gada mēnesim piemīt savs skaistums. Septembris ir īstais laiks, lai baudītu asteru rudeni smaržu un priecātos par šo rudens ziedu lielo daudzveidību un košajām krāsām. Tāpēc ir īstais laiks apmeklēt Kristīnes un Armanda Ģeģeru lolotās asteres 1 ha platībā stādaudzētavā “Ludzas Rozes”.

Septembrī Ludzas novada Pureņu pagasta Auziņu “Bitītēs”, kur atrodas Ģeģeru ģimenes stādaudzētava “Ludzas Rozes”, valda rudenim piemītošs košums. Asterolauki neatstāj vienaldzīgu nevienu. Asteres Ģeģeru ģimenes saimniecībā tiek audzētas katru gadu, taču šogad to platība ir vislielākā. Aptuveni 1 ha platībā aug 50 dažādu šķirņu asteres, kopumā 100 000 stādi. Lai šie košie ziedu priecētu “Ludzas Rozes” apmeklētājus, ir ieguldīts liels darbs un pacietība, jo asteru stādi ir audzēti pašu saimniecībā. Asteru stādu stādīšana uz lauka aizņēma divas nedēļas. Asteres ir stādītās rindās pa četrām, kā atzīst Kristīne, tādā veidā stādītās puķes ir vieglāk kopjamas, aizņem mazāku platību, ir vairāk pasargātas no vējgāzes, salīdzinot ar stādīšanu vagās.

Griezti asteru ziedi tiek realizēti gan uz vietas saimniecībā, gan vesti uz tuvējiem tirdziniem. Kristīne atzīst, ka pieprasījums pēc grieztajiem zie-

KRISTĪNES UN ARMANDA LOLOTO ZIEDU VALDZINĀJUMS LUDZAS NOVADA “BITĪTĒS”

Kristīne un Armands Ģeģeri

diem ir samērā labs, sevišķi vasaras nogalē, kad ir kapusvētku laiks, un 1. septembrī Zinību dienā. Tāpat asteres tiek pasūtītas arī vairumā kādam konkrētam pasākumam, piemēram, kāzām, jo krāsu izvēle un asteru daudzums ir liels. Kristīnei vairāk patīk krūmaste- res, jo to ziedēšanas laiks ir ilgāks.

Aizrautība ar puķēm sākas jaunībā

Pēc izglītības Kristīne ir radiotehnologs, taču viņas aizraušanās ar stādu audzēšanu un realizēšanu tirgū sākās jau sen, jaunības gados, kad viņa vēl

dzīvoja Rīgā. Tirgojot savu produkciju Rīgas centrālā tirgū, arī ar vīru Armandu iepazinušies. Tad abi kopā sāka saimniekot Jēkabpils pusē. Ģeģeru ģimenes saimniecībā tika audzēti puķuzirņi, asteres un citi ziedi griešanai. Taču biznesu attīstīt traucēja tas, ka Jēkabpils pusē bija ierobežotas iespējas paplašināt saimniecību. Saimnieki nevarēja atrast iegādei piemērotu zemes gabalu, kas atrastos netālu no dzīvesvietas un būtu arī finansiāli pieejams, tāpēc tika skatīti varianti arī tālākā apkārtnē. 2010. gadā Ģeģeru ģimene iegādājās māju un 2 ha lauksaimniecības zemes Ludzas novada Pureņu pagastā. Tobrīd Latgales nomalē varēja iegādāties saimnieku vēlmēm atbilstošu īpašumu par samērīgu cenu.

Saimniekošana Latgalē ir izaicinājums

Saimniekot Latgales pusē Kristīne un Armands sāka ar zemeņu audzēšanu 0,5 ha platībā. Tika audzētas arī puķes – asteres, rudzupuķes, kliņģerītes. Siltumnīca bija atvēlēta gurķiem un tomātiem, realizācijai audzēja arī kartupeļus. Šo gadu laikā ir izmēģinātas ļoti daudzas kultūras un nozares. Kristīne stāsta, ka bijuši arī tādi gadi, kad tika iestādīti un audzēti 10 ha kartupeļu. “Bitītēs” mēģināja arī nodarboties ar cūkkopību, audzējot ap 50 cūkām. Taču, tā kā saimniecībā netiek audzēti graudaugi, jo apsaimniekotā platība nav tik liela, audzēt cūkas bija ekonomiski neizdevīgi. Visa lopbarība bija jāiegādājas.

► 7. lpp.

Kristīne Ģeģere saimniecības asteru laukā

Kristīne izrāda savu rožu stādu siltumnīcā

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

◀ 6. lpp.

Vērtējot saimniecības ekonomisko attīstību, ņemot vērā gadu gaitā uzkrāto pieredzi un apzinoties attīstības un paplašināšanās iespējas, tika nolemts pāriet tikai uz puķkopības nozari, kas saimniecībā tika pieņemta visus gadus. Puķkopība kā vienīgā nozare saimniecībā ir jau piecus gadus.

Pandēmijas laiks saimniecības darbībā ieviesa savas korekcijas. Tirdziņi nenotika, nedrīkstēja notikt arī kādi pasākumi – grieztos ziedus bija praktiski neiespējami realizēt. Tas lika meklēt jaunas iespējas. Saimniecība sāka nodarboties ar dekoratīvo augu stādu audzēšanu, jo tos klientiem bija iespējams nogādāt, izmantojot pakomāta pakalpojumus. Kristīne sāka izmantot interneta sniegtās iespējas. Sākumā savu produkciju reklamēja savā Facebook kontā, taču tas nebija īsti korekti. Tāpēc tika izveidots atsevišķs konts. Piesaistot speciālistu un aktīvi līdzdarbojoties pašiem, tika izveidota arī saimniecības mājaslapa www.ludzasrozes.lv. Klienti labprāt iegādājās produkciju attālināti. 2022. gadā Kristīnes un Armanda saimniecība ieguva stādaudzētavas statusu. Stādi tiek audzēti un pārvairoti piecās siltumnīcās, kuru kopējā platība pārsniedz 1000 kvadrātmetrus.

Lepnums – bagātīgā rožu kolekcija

Saimnieces Kristīnes lepnums pēdējo gadu laikā ir bagātīgā rožu kolekcija. “Ludzas Rozēs” aug ap 500 rožu šķirnes, apmēram 300 no tām pašreiz stādaudzētavā var iegādāties. Parējās ir izpirktas vai vēl pārvairošanas procesā, un tās varēs iegādāties nākamajā sezonā. “Ludzas Rozēs” piedāvā iegādāties tējhibridrozes, floribundrozes, krūmrozes, parka rozes, klājeniskās rozes, vītēnrozes, minirozes, muskusrozes, anģļu rozes. Praktiski ir pieejamas šķirnes no visām rožu grupām atbilstoši katra klienta vēlmēm un gaumei. Pašai Kristīnei visvairāk patīk floribundroze ‘Jubile Du Prince De Monaco’. Tās bagātīgi ziedošie krūmi apbur, pusatplaukušī ziedi ir balti, ziedlapu maliņas ir avenkrāsā. Ziedēšanas laikā avenkrāsas ziedu maliņas paplašinās un krāsas intensitāte pastiprinās līdz ķiršsarkanai. Ziedi ilgi saglabā savu formu. Tāpēc šo šķirni ir iecienījuši arī stādaudzētavas klienti.

Uz vietas stādaudzētavā klientiem ir iespēja apskatīt saimnieku izveidoto rožu apskates dārzus. Pašreiz apskates

Armanda lolojumi – hortenzijas

dārzā rotājas 300 rozes. Dārzs tuvākajā laikā tiks papildināts ar blakusaugiem, kas izceļ rozes. Šogad ir ierīkots arī hortenziju apskates dārzs, kurā ir iestādītas 22 šķirņu hortenzijas. Arī tās ir iespējams iegādāties “Ludzas Rozēs”.

Hortenzijas ir saimnieka aizraušanās

Hortenzijas ir Armanda aizraušanās. Par tām viņš zina stāstīt daudz, taču ziemā saimniecības apmeklējuma dienā neizdevās viņu sastapt. Armands bija devies uz tirgu pārdot asteres. Kristīne parasti uzņem apmeklētājus saimniecībā, bet Armands labprātāk dodas uz tirgu – katrs dara to, kas viņam vairāk padodas un patīk.

Kristīne atzīst, ka “Ludzas Rozēs” nav tāda miera perioda, kad var palaidties slinkumā, vienu darbu nomaina nākamais, visi ir interesanti un aizraujoši. Te jāgaida pirmais pumpurs, te pirmais zieds. Pavasaris un vasara ir darbīgs laiks, taču arī šķietami klusajos rudens mēnešos te valda rosība. Tuvojoties mīrušo piemiņas dienai, Kristīne sāk izgatavot pašas izaudzēto limoniju un sūnu vainadziņus. Adventa laikā Kristīne izgatavo arī adventa vainagus. Oktobrī un novembrī ir jāgriež potzari, potēšana notiek decembrī, janvārī. Februārī jau ir jāsēj pirmie stādi. Un tad jau ir klāt pavasaris.

Kristīnes un Armanda pieredze rūpīgi tiek krāta neskaitāmās pierakstu burtnīcās. Viss tiek fiksēts – kad un kas ir sēts, ar ko un kad mēslojums utt. Tas ļauj izvairīties no pieļauto kļūdu atkārtošanās nākotnē, neveiksmes gadījumā meklēt jaunus risinājumus, uzkrāt un pilnveidot pozitīvo pieredzi, izvērtēt darba metodes.

Lai stādi būtu kvalitatīvi, tiek iegādātas tikai profesionālās sēklas no Vācijas ražotājiem. Arī mātesaugi pāvai-

rošanai tiek rūpīgi meklēti un iegādāti gan no vietējiem, gan ārzemju selekcionāriem, atzītām stādaudzētavām. Nesen Kristīne atgriezās no Vācijas, kur bija devusies ekskursijā apmeklēt skaistākos dārzus. Arī no šī ceļojuma ir atvesti reti eksemplāri, kurus Kristīne plāno pārvairot un tuvākajos gados piedāvāt “Ludzas Rozēs” klientiem.

Laimīgi “Bitītēs”

Kristīne un Armands ir apmierināti ar paveikto un jūtas laimīgi savās “Bitītēs”. Viņiem abiem ļoti daudz ideju, kā pilnveidot “Ludzas Rozēs”. Produkcijas sortimentu plānots papildināt ar jaunām rožu šķirnēm, paplašināt dekoratīvo augu stādu klāstu, papildināt sortimentu ar ogulāju un augļu koku stādiem. Ģeģeri sapņo “Ludzas Rozēs” paplašināt un pilnveidot jau izveidotos apskates dārzus un izveidot augļu koku apskates dārzus. Vislielāko gandarījumu un vēlmi attīstīties sniedz stādaudzētavas apmierinātie klienti, kuru skaits pamazām pieaug. Pateicoties mūsdienu iespējām, “Ludzas Rozēs” lolotie stādi ceļo pat uz Vāciju un Itāliju. Šīs vasaras nogalē saimniecību aktīvi apmeklēja lielākas un mazākas tūristu grupas. “Ludzas Rozēs” tiešām ir vērts apmeklēt.

Kristīnei un Armandam gribas novēlēt visu ieceru īstenošanos. Lai “Ludzas Rozēs” pilnveidojas un attīstās, lai Latgalē ir vēl vairāk skaistu vietu, kur iegriezties tūristiem un baudīt Latgales cilvēku viesmīlību, apbrīnot viņu apņēmību un darba sparus!

Karīna KOROLONOKA,
LLKC Ludzas biroja vadītāja,
grāmatvedības konsultante
e-pasts:
karina.korolonoka@llkc.lv
tālrs. 28378323

DĀRZKOPĪBA

CITĀDĀ DĀRZENĶKOPIĀ ZVIEDRIJĀ

Turpinām stāstījumu par Martina Lundkvista saimniecību Zviedrijā, ko sākam “Lauku Lapas” augusta numurā. Šī ir saimniecība, kurā mēs varam smelties iedvesmu vēl un vēl, kādā virzienā vajadzētu virzīties mazajām ģimeņu saimniecībām arī Latvijā. Mēs bioloģiskajā lauksaimniecībā daudz runājam par bioloģiskās daudzveidības veicināšanu, taču mums trūkst reālu risinājumu tam.

Pastāvošās atbalsta programmas ekoshēmu veidā nespēj parādīt konkrētai saimniecībai ceļu uz patiesu daudzveidību ilgtermiņā. Katrai saimniecībai, pildot atsevišķās ekoshēmas, ir ļoti grūti izveidot to kopainu, kas palīdzētu problēmu risināt pēc būtības.

Lauku sadalījums

Ko tad dārzenkopībā varēja noskaidrot Martina saimniecībā. Pirmkārt, jau lauku sadalījums konkrētos kvartālos, kas ļauj integrēt ne tikai augļkopības kultūras starp dārzeņiem, bet sadalīt garo lauku uz pusēm, lai padarītu ērtu ne tikai lauka apkopšanu, bet nodrošināt arī efektīvu tehnikas izmantošanu.

Augsnes apstrāde

Nākamā būtiskā atšķirība ir lauka augsnes apstrāde. Viss balstās uz dobjū augsnes apstrādi. Būtībā tas nozīmē, ka lauks tādu kopēju augsnes apstrādi vairs nesaņem, vairs nav nepieciešams apstrādāt visu lauka platību. Tas jau veido reālu degvielas un laika ietaupījumu. Konkrētas dobes ielabošanai var veltīt vairāk laika un līdzekļu. Tas atvieglo iespējas dažādot dažādu dārzeņu audzēšanu. Pamata apstrāde balstās uz augsnes frēzes izmantošanu. Ja mēs skatāmies uz lauku kopumā, tad augsnes frēzes izmantošana nav augsnes auglību veicinošs faktors, taču, ja tas ir konkrētas dobes kontekstā, tas vienmēr ir saistīts ar zaļmēslojuma iestrādi, ņemot vērā, ka frējējot augsnē nonāk daudz gaisa, aerobie mikroorganismi labi sadala iestrādāto zaļmēslojumu. Martina saimniecībā dārzeņiem izmantotās augsnes ir smagas, ar lielu māla daļiņu īpatsvāru, tādēļ ir pieļaujama horizontālās frēzes izmantošana. Lai iestrādātu labāk zaļmēslojumu, pirms frēzes tiek izmantots plāvējs-mulčētājs.

Foto: Mārie Narvile

Kvalitatīvs komposts — mēslošanas pamats

**Rindstarpu
rušinātājs ļauj
precīzi cīnīties
pret nezālēm**

Tehniskais nodrošinājums

Tehniskais nodrošinājums ir pilnībā integrēts vienam attālumam – 1,5 m starp traktora un agregātu atbalsta riteņiem. Tajā ietilpst augsnes frēze ar piespiedējveltni, kam pa perimetru ir metāla pieši, kas veido perforētu augsnes virsmu. Tā vedojas perfekti sagatavota sēklas gultne. Seko precīzās izsējas sējmašīna vienai dobei. Rindstarpu rušināmais agregāts ir mazo agregātu meistarstiķu pilnās *Terratek* sistēmas rindstarpu rušinātāja zviedru analogs – *Tencate Toptex*. Skaidrs, ka radoši cilvēki dzīvo arī Zviedrijā. Pēc pasūtījuma izgatavotais agregāts rezultātā maksāja trīs reizes lētāk nekā agregāta oriģināls. Ja šādu agregātu apriko vēl ar GPRS pozicionēšanas sistēmu, tad braukšana pēdu pēdā nodrošina lielisku rezultātu. Tā ir maksimāla precizitāte, kas nodrošina efektīvu iespējamo nezāļu apkarošanu.

Mēslojuma veidi

Sekmīga dārzeņu izaudzēšana nav iedomājama bez mēslojuma, arī Martina saimniecībā. Tam kalpo galvenokārt trīs lietas – zaļmēslojums, komposts un minerālais mēslojums. Komposts tiek gatavots uz vietas saimniecībā, tam izmanto pļāvās iegūto zāli, un vajadzīgo kūtsmēslu daudzumu iemaina no lopkopības saimniecībām, kurām savukārt dod pāri palikušo zāli lopbarībai. Tas nozīmē, ka pastāv nopietna kooperēšanās ar ražošanas resursiem. Komposta noseģšanai, lai nodrošinātu vajadzīgos apstākļus, tiek izmantots īpatnējs elpojošs pārklājs, kas ir izstrādāts komposta stirpu noseģšanai. Kamēr Latvijā tāds nav pieejams, var kā alternatīvu izmantot zaļo, siena ruļļiem paredzēto. Stirpas ir vairākas, no vienas jau gatavais komposts tiek ņemts mēslošanai. Komposts patīkami smaržo pēc sēņu meža, ir irdens, tumši brūnā krāsā.

► 9. lpp.

8. lpp.

Visas bioloģiski noārdāmās daļas, kas veidojas saimnieciskās darbības rezultātā, tiek kompostētas.

Stādāmais materiāls

Lielais lauks ir sadalīts divās daļās. "Vecajā" daļā starp augļu koku rindām ir 5–10 m plata josla, kurās tiek audzēti dārzeņi. Vienā no tādām mūsu vizītes laikā bija tikko iesētas krūmu pupiņas. Jāpiebilst, ka stādāmais materiāls tiek izaudzēts pašu saimniecībā, bet par to vairāk noslēguma daļā. Sēklas lielākoties tiek iepirkas no Vācijas sēklu ražošanas uzņēmuma *Bingenheimer Saatgut AG*. Sēklas, kuras audzētas ar biodinamiskām metodēm, ir apveltītas ar ļoti lielu dīgšanas sparū un enerģiju. Jaunajā dārza daļā joslu platums ir lielāks un sasniedz vidēji ap 23 m. Audzēšanas sistēma ļoti atgādina permakultūras tirgus dārzu "market gardens", kas ir viens no komerciāli veiksmīgākajiem modeļiem dažādu dārzeņu kultūru audzēšanā.

Augsnes laistīšana

Ūdeni nodrošina divas ūdens krātuves, lielākā no tām ir paredzēta lauka platībām. Laistīšanai tiek izmantota mini sprinkleru sistēma, kas laistot nodrošina sīkus ūdens pilienus saudzīgai augsnes virskārtas mitrināšanai. Katrai no slejām ir sava laistīšanas sistēma. Vienā no tām notika augsnes laistīšana.

Jau iestādīto un iesēto dārzeņu apseģšanai tiek izmantoti agrotīkli. Pavasarī ir bijis vēss arī Zviedrijā. Izmantoti tiek arī pretinsektu tīkli, kas dod, lai arī ne perfektus rezultātus, tomēr ļoti labi spēj pasargāt no kaitēkļiem. Jāņem vērā,

ka tos nepieciešams ir uzklāt uzreiz pēc dārzeņu iestādīšanas. Kaitēkļus pieviliņa konkrētas dārzeņu sugas augu smarža, tādēļ kavēties nedrīkst.

Augu aizsardzība

Augu aizsardzība balstās uz atveseļoto augsni, ko nodrošina komposts un zaļmēslojums. Abi atveseļo augsni, stiprina augsnes labvēlīgo mikrofloru, kas nodrošina veselīgāku vidi tajā augošajiem dārzeņiem. Tieši šī iemesla dēļ pusē no joslas tiek audzēti zaļmēslojums un tikai pusē – dārzeņi. Tā augsne tiek gatavota dārzeņiem nākamajā gadā. Ja ir iespējams, zaļmēslojums tiek audzēts un iestrādāts vairākās aprītēs.

Ilggadīgo stādījumu josla

Tagad par to, kāda nozīme dārzeņu audzēšanā ir ilggadīgo stādījumu joslai. Kā iepriekš jau rakstīju, šī josla domāta, lai tajā varētu maksimāli koncentrēt derīgos organismus – putnus kukaiņus, varbūt arī vēl citas sugas. Nu, lūk, mērķis ir, lai šīs sugas savas barības meklējumos dodas uz blakus esošajiem dārzeņu stādījumiem, kur tiek samazināta kaitēkļu populācija. To var izdarīt kā putni, tā kukaiņi. Ja šo joslu papildina ar vasarā ziedošiem čemurziežiem – dilles, fenheļis, anīss, kinza, ķimenes, – tad derīgo kukaiņu skaits, kas varēs "apkalpot" dārzeņus, strauji pieaugs. Iespējams, ka saimniekam būs pat grūti pamanīt, kad kādi no kaitēkļiem parādīsies, bet uz īsu brīdi, jo daudzo derīgo sugu kukaiņu reakcija būs tik masīva, ka kaitēkļus būs grūti ievērot, vai būs redzamas jau vairs tikai derīgo kukaiņu darbības sekas.

Produkcijas realizācija

Izaudzētās produkcijas realizācija ir balstīta uz diviem virzieniem. Tiešā pārdošana, kad klients pats atbrauc uz saimniecību. Mums šajos tiešās pārdošanas pulciņos lielākoties ir otrādi, ka zemnieks ved visu produkciju uz sadales vietu. Martina saimniecībā tas notiek turpat. Tam ir nodrošināta infrastruktūra – plaša ar šķembām klāts laukums, produkcijas fasēšanas un svēršanas iespējas, bez tā nevar. Nedrīkst būt tāda situācija, ka klientiem nav, kur kārtīgi savu mašīnu nolikt un ērti iepirkties.

Otrs virziens ir eko kafejnīcu kustība, kuras vēlas bioloģiskos produktus. Šāda kustība Zviedrijā ir izveidojusies pēdējos gados, jo klienti ar savu maku balso par šāda veida piedāvājumu kafejnīcās un restorānos. Mūsu situācija ir atšķirīga, citāds ir kafejnīcu un restorānu ģeogrāfiskais izvietojums, vairāk pilsētās. Ir jābūt veselai virknei plusiņu, lai pilsētas cilvēki brauktu uz laukiem paēst no bioloģiskiem produktiem gatavotu ēdienu, taču neiespējami tas nav. Labi un veselīgi dārzeņi un ataktīva reklāma kopā var paveikt brīnumus, sapņot mums taču ir ļauts.

Darbaspēka problēma

Visbeidzot – darbaspēka problēma. Aktuāla, kā jau visur. Seit tā veiksmīgi tiek risināta, izmantojot profesionālo dārzkopības skolu audzēkņus, ņemot tos praksē. Tās gan ir valsts atbalstītas programmas, bet labi ir abām pusēm, jo saimniecība var vairāk izdarīt un audzēkņi iemācīsies saimniekošanas metodes. Līdz ar to tieši visu apstākļu kopums un metožu izvēle ļauj tikt pie tik laba rezultāta. Šāds modelis ir dzīvotspējīgs darbaspēka trūkuma apstākļos. Uzskatu, ka saimniecību vēlme piesaistīt darbaspēku no citām valstīm, varbūt izņemot ražas novākšanu, nav perspektīva, jo tas ir reāls drauds mūsu tautas pastāvēšanai. Tā vietā daudz pieņemamāks ir variants, ka daudzas funkcijas audzēšanas tehnoloģijā tiek uzticētas derīgiem organismiem, precīzai teknikai, mājlopiem, un svarīga, protams, ir ražošanas jaudu salāgošana.

Noslēgumā parunāsim par segto platību izmantošanu.

Dārzeņu audzēšana slejās

Māris NARVILS,
LLKC vecākais
speciālists dārzkopībā
e-pasts:
maris.narvils@llkc.lv
tālrunis: 29609943

AUGKOPIBA

AICINĀJUMS, KAS JĀŅEM PRETĪ UN AR TO JĀDZĪVO

Šis stāsts ir par kādu ģimeni no Vācijas, kas pašiem neērēti veiksmīgi ir nonākusi īstajā laikā un īstajā vietā. SIA “Skrīveru sēklkopības sabiedrība” kopš 2013. gada oktobra vada Fabians Fennels, apsaimnieko 1300 ha lauksaimniecībā izmantojamās zemes.

Sējumu struktūrā pamatā ir ziemāji – ziemas rapsis, ziemas kvieši, ziemas mieži un sertificētas dažādu zālāju sēklas. Ar šo gadu piedāvā sertificētu ziemāju sēklas materiālu ziemas kviešiem (*Bosporus*) un ziemas miežiem (*Cosmos*).

Vācijā ģimenei bija ierobežota situācija saimnieciskās darbības attīstībai. Liela daļa apsaimniekojamo platību bija nomātas. Nomnieki par platībām prasīja arvien augstākas maksas. Apsaimniekot nomas zemi kļuva vienkārši nerentabli.

Pēc skolu absolvēšanas skaidrs bija tas, ka vēlēšanās ir strādāt lauksaimniecībā. Bet, ņemot vērā situāciju, radās jautājums, varbūt šīs darbošanās nākotne nav Vācijā, bet kādā citā valstī.

Pirmais ceļojums Fabianam ar ģimeni uz Latviju bija 2012. gada maijā. “Nedēļas laikā mums bija iespēja iepazīties, apskatīt dažādas saimniecības un lauksaimniecības iespējas, un mēs sapratām, ka arī mēs saimniekosim šajā valstī. Vēloties kaut ko darīt ārpus Vācijas, ir jādzīvo uz vietas, jāmīl šī zeme un cilvēki, kuri šeit mīt.”

“Esot Latvijā 2012. gada maijā, mēs pirmo reizi apmeklējām arī Skrīverus, un toreiz domājām, ka šī noteikti nebūs tā vieta, kur vēlētos saimniekot. Mums šķita, ka šeit attīs-

Foto: no Fabiana Fennels personīgā arhīva

Zemnieks no Vācijas Fabians Fennels

tīt darbību būs pārāk sarežģīti, ņemot vērā arī saimniecības lielumu (virs 1000 ha), jo nebija pieredzes.”

“Taču turpmāko sešu mēnešu laikā vairākas reizes atgriezāmies Skrīveros, salīdzinājām šeit esošo ar citur redzēto, sākām domāt, runāt ar cilvēkiem. Beigu beigās sapratām, ka Skrīveri ir ideālākā vieta! Saimniecībai ir laba struktūra, liela daļa apsaimniekojamo platību ir vienkopus.”

Saimniecību pārņem zemnieks no Vācijas

Tā 2013. gada oktobrī SIA “Skrīveru sēklkopības sabiedrība” kompāniju 100% apmērā pārņēma zemnieks no Vācijas Fabians Fennels – visu tehniku, lauksaimniecības zemi, ražu, ēkas. Ģimenei Vācijā pieder zemnieku saimniecība, kurā audzē labību,

kartupeļus, zālāju sēklas.

Tehnika bija diezgan veca, bet ar to spēja darīt visas pamata lietas. Bija arī cilvēki, kuri zināja, kā strādāt ar šo tehniku. Iegādājoties saimniecību, tajā strādāja 17 darbinieki, pašlaik 10, no tiem trīs ir no saimniecības iegādāšanās laikiem (2013. gada). Nepārtraukti tiek papildināts, atjaunots tehnikas parks. Ir piesaistīti vairāki ES atbalsta projekti pasākumā “Ieguldījumi materiālajos aktīvos” jaunas tehnikas iegādei. 2016. gadā tika izstrādāts projekta pieteikums graudu kaltes būvniecībai, bet nepietika finansējuma. Graudu kalte tika uzbūvēta pašu spēkiem. 2018.–2019. gados, piesaistot ES atbalstu, iegādājās graudu uzglabāšanas torņus.

“Kad sākām saimniekot, teicu, ka mums vajag desmit gadu, un viss būs sakopts, atjaunots. Bet izrādās, nevaram paspēt, laikam tas laiks skrien pārāk ātri,” smeļ Fabians.

Vācijā ģimenei bija 4–5 ha, kuros audzēja zālāju sēklas. Latvijā SIA “Skrīveru sēklkopības sabiedrība” vienmēr piedāvājumā bija dažādu zālāju sēklas – ganību airene, timotiņš, pļavas auzene, sarkanā auzene u. c.

Uzsākot saimniekošanu 2013. gada rudenī, nebija skaidrs, ko turpmāk darīt ar zālāju sēklas laukiem, vai to audzēšanu turpināt, vai nodarboties tikai ar graudaudzēšanu. Atbilde ilgi nebija jāgaida, pirmā ziema pārlicināja, ka zālāju sēklas sējumi ir kā spilvens, ja

SIA “Skrīveru sēklkopības sabiedrības” graudu kalte

► 11. lpp.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

◀ 8. lpp.

ar graudu sējumiem notiek kas neparedzēts. Pirmais nopietnais pārbaudījums bija 2014. gada februāra kailsals. Visi ziemāju sējumi bija iznīcināti.

Šī gada raža ir laba

2023. gada graudu raža ir laba. Fabians saka: "Es esmu apmierināts ar šī gada ražu. Ziemas kviešu raža varētu būt robežās ap 6 t/ha, ziemas rapsim arī virs 3 t/ha. Ņemot vērā pavasara sausumu, mēs nedomājām, ka tik daudz varēs iegūt." Arī no vasarāju sējumiem saimniecība pilnībā neatsakās, tiek audzēti vasaras mieži un kvieši gadījumam, ja nu pēkšņi būs vajadzība pavasarī ko pielabot. Kā jau minēts, pamatā sējumus veido ziemāju kultūras.

Saimniecībā tiek ievēroti labas lauksaimniecības un vides stāvokļa nosacījumi. 2023. gadā apsaimniekoti 1300 ha LIZ. Sējumus ierīko pēc *strip-till* tehnoloģijas, bet ir reizes, kad ik pēc četriem vai pieciem gadiem lauks tiek uzarts.

Nākotnes plāni – desmit gadi aizskrien ātri. Tagad rit darbs pie sertificēta ziemāju sēklas materiāla sagatavošanas, jo sējas laiks jau ir klāt. Tehnikai joprojām tiek plānotas jaunas investīcijas.

Ļoti būtisks rādītājs ir finansiālā brīvība. Tas ļauj pašam lemt, kad, kur un par kādu cenu tiks realizēta iegūtā produkcija.

Novēlējums lauksaimniekiem – izturību! Gads lauksaimniecībā paskrien ļoti ātri, tad sausums, tad pārlietu slapjš. Tad nāk cits gads. Jāskatās uz priekšu. Jāmācās no savām kļūdām. Vajag atrast vidējo ceļu, pie kā turēties.

Darīt darbu, kas patīk

"Ņemot vērā jaunās LIZ apsaimniekošanas prasības, grūti izskatās, bet būs jāsadzīvo ar to. Lauksaimniekiem vienmēr kaut kas nepatīk, par to tiek daudz rakstīts. Mums vajag pielāgoties. Es varu lamāties, cik gribu, bet es te esmu, man jāatrod tas veids, kā turpināt darīt darbu, kas patīk. Raudāt par apstākļiem nav pareizi, tas ir negatīvi. Vai mēs, lauksaimnieki, tik slikti dzīvojam? Es domāju, tā nav. Tas ir vienkārši aicinājums, kas jāņem pretī un ar to jādzīvo. Savādāk tu esi nepareizajā jomā."

"Jau no bērnības zināju, ka būšu lauksaimnieks. Kad biju mazs, ar traktoru visu dienu braukt bija garlaicīgi, patika slaucamās govīs kaumiņu saimniecībā. Bet, kad beidzu skolas, sapratu, slaucamo govju nebūs."

Sen nebiju satikusi tik pozitīvu cilvēku, kurš arī problēmas uztver kā neko pārdabisku! Visam taču ir risinājums. Protams, arī viņam joprojām ir darba daudz. Kulšana beigusies, ziemas rapsis, teju viss plānotais, ir apsēts. Bet darba saimniecībā nekad netrūkst. Ja jums ir interese par sēklas materiāla iegādi vai vienkārši vēlme aprunāties, padalīties pieredzē, Fabians ir atvērts sarunai.

Valentīna BEČA,
LLKC Aizkraukles biroja
uzņēmējdarbības konsultante
Tāl. 26158775
e-pasts:
valentina.beca@llkc.lv

PIEDĀVĀ MĀCĪBAS AAL LIETOTĀJIEM TĀLMĀCĪBĀ

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs piedāvā mācības augu aizsardzības līdzekļu lietotājiem tālmācībā.

Augu aizsardzības likums nosaka, ka persona, kas savā profesionālajā darbībā lieto augu aizsardzības līdzekļus vai izsmidzina augu aizsardzības līdzekļus no gaisa, ir apmācīta un ieguvusi apliecību par tiesībām lietot augu aizsardzības līdzekļus. Šo mācību un apliecības izsniegšanas kārtību nosaka MK noteikumi Nr. 147 "Noteikumi par profesionālo augu aizsardzības līdzekļu lietotāju, augu aizsardzības līdzekļu lietošanas operatoru, augu aizsardzības līdzekļu pārdevēju un augu aizsardzības konsultantu apmācību un apliecību izsniegšanas kārtību". MK noteikumu 25. punkts nosaka, ka persona, kas saņēmusi profesionālā augu aizsardzības līdzekļu lietotāja apliecību, atjauno zināšanas pēc katriem pieciem gadiem.

Tālmācībā var apgūt sekojošas mācību programmas:

Otrās reģistrācijas klases augu aizsardzības līdzekļu (AAL) lietotājiem;

Augu aizsardzības līdzekļu operatoru mācības;

Augu aizsardzības līdzekļu lietotājiem (apliecību atjaunošana).

Pēc mācību programmas apguves tiek izsniegta izziņa iesniegšanai Valsts augu aizsardzības dienestam jaunas apliecības iegūšanai vai esošās apliecības atjaunošanai.

Lai apgūtu kādu no iepriekš minētajām programmām, ir nepieciešams reģistrēties. Apmeklējot tīmekļa vietnes www.llkc.lv sadaļu "Tālmācība", jāizvēlas atbilstošā programma. Jautājumu gadījumā aicinām rakstīt LLKC Tālākizglītības nodaļas projektu vadītājai Žannai Gutovai uz e-pastu gutova@llkc.lv.

Pēc klientu pieprasījuma tiek organizētas mācības AAL konsultantiem jaunas apliecības iegūšanai vai esošās apliecības atjaunošanai.

LLKC Tālākizglītības nodaļa

MEŽSAIMNIECĪBA

Čiekurs

Septembris ir klāt, dienas garums pakāpeniski samazinās, temperatūra pazeminās un notiek koku lapu dzeltēšana. Neskatoties uz to, mežā joprojām atrodamas dažādas meža veltes, kas vilina ne tikai cilvēkus, bet arī dzīvniekus. Kas jāievēro, lai došanās mežā nebeigtos ar apmaldīšanos, izbīli vai veselības apdraudējumu?

Pirms dodies mežā, sagatavojies:

1. Apskati laikapstākļu prognozi – atceroties augusta ekstremālos laikapstākļus Dobeles pusē un arī citviet Latvijā, aicinām ikvienu būt atbildīgam un izvērtēt, vai būs piemērots laiks drošai atpūtai mežā.

2. Apskati kartē teritoriju, kur plāno doties, pievērs uzmanību upēm, ceļiem, dzelzceļiem u. c., uzmanīgi izpēti apkārtni, iegūmē apkārtne esošus zīmīgus objektus, pilnībā nepaļaujies uz viedtālruni. Tajā izmanto bezsaistes kartes (tās darbojas bez interneta savienojuma un palīdz ietaupīt viedtālruna akumulatora enerģiju), piemēram, Latvijas Valsts mežu izstrādātā lietotne "LVM GEO" ļauj sekot līdzi savai atrašanās vietai dažāda veida kartēs gan tiešsaistē, gan bezsaistē.

3. Pirms došanās mežā informē savus tuviniekus par to, kur dosies un kad plāno atgriezties. Ja iespējams, nedodies mežā viens.

4. Neaizmirsti par laikapstākļiem atbilstošu apģērbu, kas pasargās tevi no ērcēm un čūskām. Ieteicams košs un pamanāms apģērbs.

5. Līdzī paņēmu personu apliecināšu dokumentu vai vismaz lapiņu ar uzrakstītu vārdu, dzīvesvietas adresi un kāda piederīgā telefona numuru.

6. Uzlādē viedtālruni, lai nepieciešamības gadījumā būtu iespēja sazināties ar citiem. Viedtālrunis pieejams dažādas lietotnes, kas var palīdzēt orientēties mežā.

7. Paņem līdzī ūdens pudeli un šokolādi, tie noderēs enerģijai.

8. Neaizmirsti par medikamentiem, ja ikdienā tos lieto.

9. Daudz vietas neaizņems arī luksturītis. Gadījumā, ja aizkavēsies mežā līdz tumsai. Tas palīdzēs nekrīst panikā un vieglāk atrast mājupceļu vai automašīnu.

PIRMS DODIES UZ MEŽU, ATCERIES PAR DROŠĪBU!

Ieteikumi, atrodoties mežā:

1. Nedodies mežā, kur vētra izgāzusi kokus. Pēc spēcīga vēja mežā jābūt īpaši uzmanīgam. Aizlauzti koki ir ļoti bīstami un var krist arī ilgu laiku pēc vētras. Neej zem kokiem, kam ir aizlauzti vai iekārušies zari.

2. Ja gadās būt mežā liela vēja laikā, drošāk būs atrasties automašīnā. Ja tās nav tuvumā, meklē zemāko redzamo zonu vai biežokni ar zemiem kokiem. Biezoknī koki ir vairāk aizsargāti no vēja brāzmām un pastāv mazāks risks tikt savainotam zem lūstošiem kokiem vai zariem. Nestāvi klājumā, zem lieliem atsevišķi augošiem kokiem.

3. Ja mežā dzirdami šāviena trokšņi, pēc iespējas ātrāk dodies pretējā virzienā. Ja šāvienu dzirdami tuvumā, dod ziņu medniekiem, ka atrodies tuvumā – skaļi runā, uzklieidz, ieslēdz mobilajā telefonā mūziku u. c.

4. Daba mums sniedz ļoti daudz velšu, taču ieteicams sagatavoties, lai zinātu, kuras ņemt un kā tās izmantot! Ņem vērā, Latvijā savvaļā sastopamas ap 100 indiģo augu sugu! Uzmani bērņus, pastāsti, ka ne visas ogas ir ēdamas, un parādi tās dabā.

5. Ja esi apmaldījies, nekrīti panikā: apsēdies, atpūties, centies noorientēties apvidū. Nemēģini haotiski staigāt pa mežu un meklēt atpakaļceļu, jo tā var ieiet mežā vēl dziļāk. Centies saklausīt, kas atrodas apkārt – šoseja, ceļš, dzīvojamā māja, dodies turp un nekautrējies lūgt palīdzību.

6. Atceries, ka saule aust austrumos, pa dienu atrodas dienvidos, bet vakarā riet rietumos. Tas var noderēt.

7. Mežā orientēties var arī pēc kokiem un citiem dabas objektiem. Sūnas un ķērpji uz koku stumbriem, atsevišķi stāvošiem akmeņiem un ēku sienām parasti aug ziemeļu pusē, vai arī to klājums ziemeļu pusē ir biežāks nekā citviet. Diezgan uzticams orientieris – koku miza, kas ziemeļu pusē parasti ir tumšāka un raupjāka. Īpaši tas raksturīgs bērziem.

8. Ja saproti, ka paša spēkiem atpakaļ ceļu neatradīsi, negaidi tumsu un spēku izsīkumu, zvani uz 112. Saglabā mieru un ievēro glābšanas dienesta norādījumus.

Meža veltes rudenī

Iepazīsti mežā atrodamos gardumus:

• **Dzērvenes** nogatavojas septembrī un ir meklējamas purvos un purvainos priežu mežos. Dzērvenes ir dabīgs enerģijas avots un jaunības paildzinātājs, tās satur daudz minerālvielu un vitamīnu, tām ir antibakteriāla iedarbība un pretvīrusa efekts, tāpēc šīs gardās ogas ir īpaši nepieciešamas, tuvojoties ziemas aukstajiem mēnešiem.

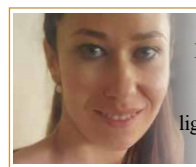

• **Brūklenes** lielākoties sastopamas sausos priežu mežos, izcirtumos un purvos uz ciņiem. Tās izmanto saaukstēšanās profilaksei un ārstēšanai, organisma attīrīšanai, ēstgribas veicināšanai un, protams, skaistumkopšanai.

• **Pilādži** aug lapu koku vai jauktos mežos un mežmalās. Ogas ievāc septembrī, oktobrī. Tās satur C vitamīnu, atbalsta imunitāti, stiprina veselību.

• **Lazdas** ir lieli krūmi vai reti – nelieli koki. Agro ziedu dēļ augs ir izmantojams biškopībā. Lazdu rieksti ir lielisks enerģijas avots.

• **Sēnes** satur daudz vērtīgu vielu, taču tās vajadzētu lasīt pēc iespējas tīrākās teritorijās, tālāk no ceļiem un pilsētām, jo sēnes uzsūc visus toksīnus un piesārņojumu, kas ir augsnē un gaisā.

Līga SOLOSTEJA,
MKPC mežsaimniecības
projektu vadītāja
e-pasts:
liga.solosteja@mkpc.llkc.lv
tālr. 28018569

BRISELES GAITEŅOS

VILKI APDRAUD EIROPAS REĢIONUS

Vilku skaita pieaugums vairākos ES reģionos arvien vairāk izraisa konfliktus ar vietējām zemnieku un mednieku kopienām, īpaši tur, kur netiek plaši īstenoti pasākumi, lai novērstu uzbrukumus mājlopiem.

Eiropas Komisija (EK) 4. septembrī sākusi jaunu posmu darbā, lai risinātu problēmas, kas saistītas ar vilku atgriešanos – tā aicina vietējās kopienas, zinātniekus un visas ieinteresētās puses līdz 2023. gada 22. septembrim iesniegt jaunākos datus par vilku populāciju un to ietekmi. Informācija sūtā-

ma uz e-pasta adresi: EC-WOLF-DATA-COLLECTION@ec.europa.eu.

EK prezidente **Ursula fon der Leiena**: “Vilku baru koncentrēšanās dažos Eiropas reģionos ir kļuvusi par reālu apdraudējumu mājlopiem un, iespējams, arī cilvēkiem. Es mudinu vietējās un valsts iestādes vajadzības gadījumā rīkoties. Pašreizējie ES tiesību akti jau ļauj viņiem to darīt”.

Pamatojoties uz savāktajiem datiem, Komisija pieņems lēmumu par priekšlikumu attiecīgā gadījumā grozīt vilku aizsardzības statusu ES un atjaunināt tiesisko regulējumu, lai vajadzības gadījumā

ieviešotu papildu elastību, ņemot vērā šīs sugas evolūciju. Tas papildinās pašreizējās ES tiesību aktos paredzētās iespējas vietējām un valsts iestādēm vajadzības gadījumā rīkoties, un šiem pasākumiem tiks nodrošināts ievērojams ES finansējums, kā tas ir sīki izklāstīts kopīgajā vēstulē, ko komisāri Sinkevičius un Vojčehovskis nosūtīja visiem ES lauksaimniecības un vides ministriem 2021. gada novembrī. Daži pasākumi ir izrādījušies efektīvi, lai novērstu vai būtiski samazinātu plēsonības riskus, ja tie ir pareizi īstenoti un pielāgoti konkrētajam kontekstam, kurā tie tiek piemēroti. **LL**

NELABVĒLĪGIE LAIKAPSTĀKĻI RAŽAS PROGNOZES NEMAINA

Saskaņā ar EK lauksaimniecības resursu uzraudzības ziņojuma *JRC MARS Bulletin* augusta numuru pārskata periodā no 1. jūlija līdz 13. augustam ārkārtēji laikapstākļi ietekmēja kultūraugu daudzviet Eiropā.

ES līmenī kopējās ražas prognozes nelabvēlīgie laikapstākļi nav būtiski ietekmējuši, izņemot saulespuķu ražas prognozi, kas tika pārskatīta uz augšu, galvenokārt tāpēc, ka Spānijā un Francijā bija labāki apstākļi nekā gaidīts, kas kompensēja sliktu ražu Bulgārijā.

Lietus aprūtināja ražas novākšanu ziemeļos. Biežas lietussgāzes daudzās Eiropas ziemeļrietumu, centrālās un ziemeļu daļās bija labvēlīgas vasarāju labībai, bet aizkavēja ziemāju un pa-

Laikapstākļu ietekme uz graudaugu ražām, līdz 13. augustam

vasara ražas novākšanu. Visnopietnāk cietuši Francijas ziemeļrietumi, Benluksa valstis un liela daļa Vācijas. Pa-

redzams, ka negatīvā ietekme galvenokārt attieksies uz graudu kvalitāti.

Karstie un/vai sausie apstākļi ietekmēja vasaras kultūras dienvidos. Karstuma viļņi un sausāki nekā parasti apstākļi īpaši ietekmēja vasarāju Bulgārijā, Rumānijas dienvidos un austrumos, Čehijā un Polijas vidienē. Ibērijas pussalā arī labība tika ietekmēta, taču mazāk, nekā gaidīts iepriekš, jo karstums nesasniedza ārkārtēju līmeni kā pagājušajā gadā.

Lietus nodarīja postījumus dienvidu centrālajos reģionos. Lietusgāzes un lokāli, bet neskaitāmi pērkona negaisi un krusa nodarīja būtisku kaitējumu labībai Itālijas ziemeļos, Slovēnijā un Horvātijā. Slovēnijā lietussgāzes augusta sākumā izraisīja plūdus un plašus postījumus lauksaimniecības zemēm. **LL**

SITUĀCIJA MEŽOS ES NAV VIENNOZĪMĪGA

Neskatoties uz nelielu pozitīvo tendenci kopš 2000. gada, trešdaļā Eiropas mežu platības samazinās. Tas secināts EK lauksaimniecības resursu uzraudzības centra JRC pētījumā, kurā novērtēta ES mežu veselība atbilstoši ANO standartiem par ekosistēmu uzskaiti.

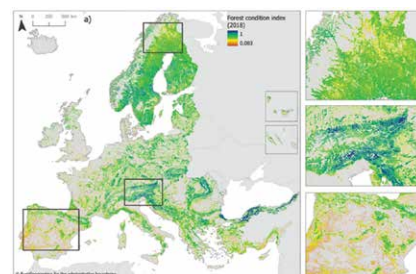
Mežs ir viena no plašākajām ekosistēmām Eiropā, kas aizņem 35% no zemes platības. Tās saglabāšanas centieni ir ļoti svarīgi, jo mežiem ir izšķiroša nozīme bioloģiskās daudzveidības aizsardzībā un klimata pārmaiņu mazināšanā.

JRC pētījumā, kas nesen publicēts *Nature Communications*, aplūkots mežu stāvoklis visā Eiropā. Zinātnieki atklāj,

ka, lai gan vidēji mūsu meži ir nedaudz veselīgāki nekā 2000. gadā, trešdaļā Eiropas meži samazinās. Par meža degradāciju liecina zemāka augsnes veselība (samazināts augsnes organiskais ogleklis), mazāks koku seguma blīvums (kas liecina par koku novākšanas traucējumiem) un apdraudēto putnu sugu bagātības samazināšanās (kas saistīta ar bioloģiskās daudzveidības samazināšanos).

Pētījumā mēra meža stāvokli skalā no 0 līdz 1, kur 0 apzīmē degradētu ekosistēmu un 1 ir atsaucē stāvoklis, kura pamatā ir primārie vai aizsargājami meži.

Vidējais stāvoklis 44 meža tipos uzrādīja vieglu pozitīvu tendenci pēdējo 2 gadu desmitu laikā, sasniedzot 0,566 – 2000. gadā un palielinoties līdz 0,585 –

Meža ekosistēmas stāvokļa karte 2018. g.

2018. gadā. Tas nozīmē, ka Eiropas meži ir vidēji mērenā stāvoklī.

Tomēr, tā kā mūsu meži par trešdaļu samazinās, JRC zinātnieki brīdina, ka ir nepieciešama turpmāka atjaunošana, mežu apsaimniekošanas uzlabojumi un ilgāks atvēršanās periods, lai tuvotos dabiskajiem apstākļiem. **LL**

Iveta Tomšone, LLKC Apgāda vadītāja

SVARĪGĀKIE DATUMI, KURUS LAUKU UZNĒMĒJS NEDRĪKST AIZMIRST 2023. GADA OKTOBRĪ

Terminš, kura laikā var iesniegt pieteikumu, iesniegumu vai atskaiti.
Iesniegumu un atskaitu apkopošanas datums vai iesniegšanas beigu datums.

Terminš		Septembris							Oktobris							Novembris								
		1	7	14	15	16	17	18	20	22	25	30	1	2	6	15	16	17	20	21	22	23	24	30
Patību maksājumi	Tie lauksaimnieki, kuri neatbilst aktīvā lauksaimnieka nosacījumiem, var iesniegt pierādījumus aktīvā lauksaimnieka kritērija izpildei																							
	Deklarācijas par lauksaimniecības darba algām																							
	Atbalsts gados jauniem lauksaimniekiem uzņēmējdarbības uzsākšanai																							
	Atbalsts ieguldījumiem mazajās lauku saimniecībās																							
Lauku attīstības programmas pasākumi	Atbalstu ieguldījumiem lauku saimniecībās putnkopības vai cūkkopības nozarēs																							
	PVN mēneša (ceturkšņa) deklarācija un maksāšanas termiņš																							
	Nodokļa samaksas termiņš																							
	Mikrouzņēmumu nodokļa deklarācija																							
Gramatveidība un nodokļi	Nodokļa samaksas termiņš																							
	Atskaites iesniegšanas termiņš un nodokļa maksāšanas termiņš - PAŠNODARBINĀTAJIEM																							
	Nodokļa samaksas termiņš - PAŠNODARBINĀTAJIEM																							
	Terminš 2023. gada 4. ceturkšņa ienākuma prognozēšana PAŠNODARBINĀTAJIEM																							
	Darba devēja ikmēneša ziņojums																							
	Nodokļa samaksas termiņš - darba devējiem																							
	Dabas resursu nodokļa pārskats																							
	Nodokļa samaksas termiņš																							
	Atskaitē par darījumu kvīšu izlietojumu																							
	Skaidras naudas deklarēšana																							
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis	Paziņojums par fiziskajām personām izmaksātajām summām iepriekšējā mēnesī																							
	Nodokļa samaksas termiņš																							
	Deklarācija par ienākumu no kapitāla (par ceturksni) - ja ienākums no kapitāla pieauguma iepriekšējā ceturksnī pārsniedzis 1000 eiro																							
Uzņēmumu ienākuma nodoklis	Uzņēmumu ienākuma deklarācija																							
	Nodokļa samaksas termiņš																							

Grāmatvedība un nodokļi

LAUKU ATTĪSTĪBA

DZĪVNIEMI IR KĀ ĢIMENES LOCEKĻI

Indras Endzeles saimniecībā dzīvnieki ir ģimenes locekļi ar respektētām individuālajām vēlmēm un rakstura iezīmēm, katram ir savs stāsts, un patlaban jauno novietni tie var saukt par mājām: trīs Romanovas šķirnes aitiņas, sešas punduraitiņas, desmit kazas, no kurām septiņas ir labsirdīgās Anglo Nubijas kaziņas, un piecas pundurkazas.

Dzīvnieki iepriekš dzīvoja privātmājas teritorijā Jelgavā, bet pagājušajā gadā tika apstiprināts ES projekts "Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstot mazās lauku saimniecības", kas deva lielisku iespēju attīstīties – uzbūvēt dzīvnieku novietni laukos. Jelgavas novada Cenu pagasta "Vīksnēs" kaziņām un aitiņām nu jau ceturto mēnesi ir jauna, plaša māja. Tajā šopavasara pasaulē nācis pundurtekāts Sebastians un 100% Anglo Nubijas (AN) meitene Otīlija. Savukārt vēl janvārī pilsētā dzimušie 100% AN puīši no jaunajām mājām jau devušies tālāk lielajā dzīvē – uz Rēzekni un Daugavpili, bet viens dzīvos kādā saimniecībā tepat Jelgavas novadā.

Jau doma par jaunu projektu

"Esmu ļoti priecīga un pateicīga par iespēju realizēt šo projektu, jo par saviem līdzekļiem to izdarīt būtu ļoti grūti un tas prasītu krietni ilgāku laiku. Tagad varu piepildīt savu vēlmi – lieliskos apstākļos un labturībā audzēt šķirnes dzīvniekus vaislai un izbraukumu minizoo vajadzībām," teic Indra. "Projekta ietvaros ir ne tikai uzbūvēts kazu un aitu nams, bet tam pievienots arī ūdensvads un elektrība, ierīkoti celiņi un iebraucamais ceļš siena un citas lopbarības pievešanai, teritorija apjota ar pamatīgu žogu, mitruma dēļ pacelts pastaigu laukuma augsnes līmenis, iestādīts dzīvžogs, skaisti aug arī iesētā un šī pavasara sausumā cītīgi laistītā zālīte. Plānoju startēt projektā arī jaunajā plānošanas periodā, jo no šī gada ir tāda izdevība – atkārtoti pieteikties atbalstam. Vajadzību vēl daudz, īpaši attiecībā uz trušiem – tiem nepieciešamas skaistas un ērtas dzīvojamās mājīgas, kā arī apločiņi, kur paskriet. Jaunajai novietnei vēl būtu vajadzīgs griestu siltinājums, kūsmēsļu krātuve un citi uzlabojumi. Noteikti jāpiebilst, ka tik viegli bija startēt projektā, jo konsultante Agnese Genava ļoti palīdzēja, atbalstīja, sagatavoja visus

Indra Endzele un viņas dēls Pēteris

Bērni apmeklē minizoo

dokumentus, vienmēr visu saprotami un laipni paskaidroja. Es tikai saņēmu naudiņu! Arī Lauku atbalsta dienestā brīnišķīgi speciālisti. Uldis Grinbergs – pretimnākošs, ieinteresēts, motivēts palīdzēt. Profesionāls darbs! Prieks, ka ir iespēja strādāt ar tādiem cilvēkiem."

Minizoo izbraukumi – trešo sezonu

Minizoo izbraukumi notiek jau trešo sezonu, tas ir, kopš 2021. gada jūlija, kad Indra kopā ar jaunāko dēlu Pēteri pieslēdzās meitas Lauras – poniji. lv saimnieces – biznesam un ar saviem dzīvniekiem sāka piedalīties pasākumos. Nu jau kādu gadu izbraukumos piedāvot arī ģimenes galva Guntis,

jo divatā ar darba apjomu vairs nevar tikt galā. Tā nu brīvdienas bieži vien tiek pavadītas, visiem kopā strādājot.

Ņemot vērā, ka ikdienā cilvēku saikne un saskare ar dabu mazinās, bērniem, un ne tikai bērniem, aizvien pieaug interese par dzīvniekiem, daudzi vēlas tiem piekerties, pabūzināt, pabarot. Ne visiem regulāri iespējams doties uz zooloģisko dārzu vai minizoo, tāpēc izbraukumu minizoo ir lieliska iespēja cilvēkiem būt tuvāk dabai. Daba ienāk pilsētā. "Kontaktzoo" galvenais nosacījums ir draudzīgi dzīvnieki, kurus var pabarot, paglaudīt un sajūst tuvumā; visvairāk to novērtē bērni, bet arī pieaugušie, īpaši vecāka gadagājuma cilvēki un jaunieši, prieks un interese ir liela. ▶ 16. lpp.

Saimnieks Guntis ar aitām

Anglo Nubijas kazas

Pēteris ar Burgundas trusi

◀ 15. lpp.

Izbraukumos – uz pilsētu svētkiem, gadatirgiem un citiem lieliem pasākumiem, kā arī privātām ballītēm – parasti dodas labs bariņš trušu, dažas lielākas un mazākas aitas un kaziņas, nereti arī Latvijas cukurvistiņas, un ikviens pasākuma apmeklētājs dzīvnieciņus var apskatīt, pabarot ar saimnieku līdzī paņemtajiem kārumiem un samīļot.

Dzīvnieki tikpat dažādi kā cilvēki

Indra stāsta, ka dzīvnieku raksturi un uzvedība dažādās situācijās ir ļoti atšķirīga, līdzīgi kā cilvēkiem: “Vēdot dzīvniekus uz pasākumiem rādīt apmeklētājiem, parasti vērojam, kuri no tiem būtu vairāk piemēroti šim mērķim. Ir dzīvnieki, kas ātri aprod ar situāciju, bet ir tādi, kuriem no stresa var rasties pat veselības problēmas. Piemēram, mūsu lielajam AN āzim Gilbertam šādas aktivitātes tā arī neiepatikās, bet punduraitiņa Dora ir īsta sabiedrības dvēsele.”

Indra piebilst: “Esmu ieguvusi augstāko izglītību lauksaimniecībā, kā arī pabeigusi divu maģistrantūru teorētiskos kursus LLU – pedagogijas un socioloģijas. Esmu divreiz pabeigusi arī bērnu emocionālās audzināšanas kursus, pusaudžu emocionālās audzināšanas kursus, Montessori pedagogijas lekciju ciklu un daudzus citus personības pilnveides kursus. Šīs prasmes lieti noder, strādājot izbraukumu minizoo, kur nemitīgi jākomunicē ar maziem un ne tik maziem bērniem, ierādot, kā aprūpēt dzīvnieciņus, kā tos barot, glaudīt, stāstot, ko kurš ēd, kā atšķiras pēc

dzimuma, kādas sugas pārstāvji tie ir u. c. Jautājumu ir daudz un visu laiku, un svarīgi cilvēkiem ne tikai ļaut kontaktēties ar dzīvniekiem, bet arī sniegt zināšanas un izpratni par to audzēšanu.

Kā pašnodarbinātā sāku darboties līdz ar jaunākā bērna Pētera divu gadu vecuma sasniegšanu, t. i., no 2011. gada, kad atstāju LLU žurnāla un portāla redaktora darbu, lai turpinātu audzināt dēlu. Šajā gadā izveidoju mājdzīvnieku “Ekoakle”, kuru vadīju līdz 2020. gadam. Iegādājos savam un mājdzīvnieka bērnu priekam kazas, vistas, tītarus, paipalas, kopā ar meitu – poniju. Kopš 2012. gada paralēli strādāju žurnālā “Biškopsis” par literāro redaktori un žurnālisti, kā arī piecus pēdējos gadus arī žurnālā “Universitas” par literāro redaktori. Kā sertificēta aukle pieskatu vienu jauku puisēnu.”

13 gadus vecā Pētera hobijs un sirdslieta ir Burgundas šķirnes trušu audzēšana. Viņa pārziņā ir arī ar samta kažociņu apveltītie *Rekss* šķirnes garausi, Meklenburgas truši un Tīringas pundurtruši – kad sadiemst mazie, pūkainie kamoliņi, tad kopā ir vairāk nekā 50 trušu. Arī Pēteris ar trušiem darbojas divās jomās – audzē vaislas materiālu pārdošanai un dzīvniekus izbraukumu minizoo vajadzībām.

Dzīvā daba mums apkārt

“Dzīvā daba mums apkārt. Cik mēs to redzam, dzirdam, sajūtam. Citam saikne ar dabu ir ciešāka, kādam – vājāka. Pēteris ir dabā iekšā, viņš ir uzņēmies atbildību par dzīvām radībām, kas ir pilnībā atkarīgas no viņa. Viņš mācās empātiju, spēju reizēm nolikt malā sa-

vas intereses un vēlmes, pārvarēt kādu slinkumiņu, celties un iet arī tad, kad ļoti negribas. Viņu gaida daudzas mazas muftes. Un katru dienu. Balvā par pūlēm viņam ir prieks, gandarījums, savas vērtības apziņa un savs bizness, kas veiksmīgi aizsākās viņa desmit gadu vecumā un ar katru gadu tikai uzņem apgriezienus,” par savu apņēmīgo un neatlaidīgo dēlu priecājas vecāki.

“Ferma – tāds it kā skaļš vārds un nedaudz asociējas ar padomju laikiem. Ferma, kā to mīļi sauca, darbojas – viss notiek! Ferma ir manu kaziņu un aitiņu mājas. Un mājām jābūt ērtām, gaišām, patīkamām, lai tajās gribētos dzīvot, lai – šajā gadījumā – var laiski izgulties čaukstošos salmos un saldi gremot! (*Smejas.*)” **LL**

Agnese GENAVA, LLKC
Jelgavas biroja lauku
attīstības konsultante
e-pasts:
agnese.genava@llkc.lv
tālr. 22366263

Lauku Lapa

Izdots SIA “Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs” Apgāda
Adrese: Rīgas iela 34, Ozolnieki,
Ozolnieku pagasts, Ozolnieku novads,
LV-3018
Tālrunis: 63050220
Apgāda vadītāja Iveta Tomsone
“Lauku Lapas” redaktore Dace Millere
Reģistrācijas Nr. 000740319
Iespiests SIA “UnitedPress Tipogrāfija”
“Lauku Lapa” var abonēt
Latvijas Pastā, abonēšanas indekss 1163
Cītējot un/vai pārpublicējot izdevuma “Lauku Lapa” rakstus, atsaucē obligāta. Pārpublicēšanai jāsaņem Apgāda rakstiska atļauja.